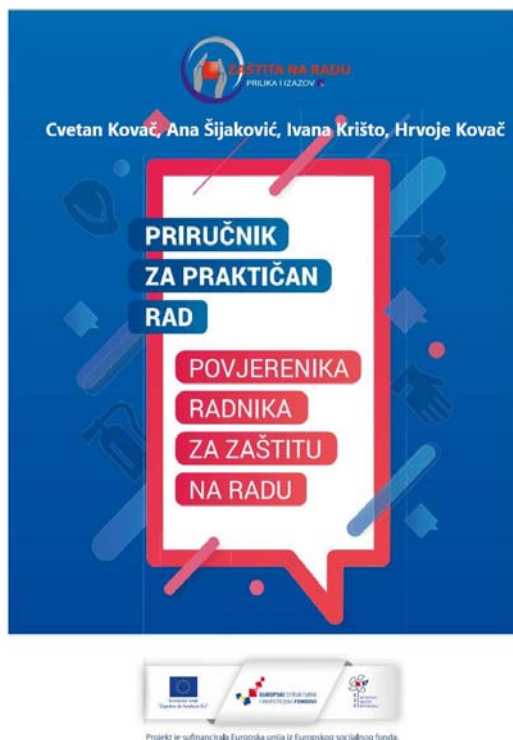

BOOK REVIEW / PRIKAZ KNJIGE

„PRIRUČNIK ZA PRAKTIČAN RAD POVJERENIKA RADNIKA ZA ZAŠTITU NA RADU“

**Cvetan Kovač, Ana Šijaković, Ivana Krišto,
Hrvoje Kovač**

U „Priručniku za praktičan rad povjerenika radnika za zaštitu na radu“ autora Cvetana Kovača, Ane Šijaković, Ivane Krišto i Hrvoja Kovača (izdavač

Nezavisni sindikat radnika u proizvodnji hrane i pića, Kutjevo, Hrvatska, 2018.) nalaze se originalni sadržaji o ulozi i značaju povjerenika radnika za zaštitu na radu (predstavnik radnika, prim.aut.) i praktične smernice za njegov rad i delovanje u sistemu zaštite na radu.

Sam priručnik je nastao kao rezultat rada na projektu „Zaštita na radu-prilika i izazov u socijalnom dijalogu“ čiji je nosilac Nezavisni sindikat radnika u proizvodnji hrane i pića (SRPHP) iz Kutjeva. Projekat je realizovan tokom 2018. i 2019. godine u Republici Hrvatskoj.

„Publikacija za radničke predstavnike“ ispunjava sve neophodne preduslove dobrog priručnog štiva. Sastoji se iz 20 delova sa „Izvatkom iz kataloga zakona i propisa“. Svi delovi su analitičke jedinice tekstualne celine koja postupno i razumljivo uvode čitaoca u problematiku zaštite na radu. U priručniku su obuhvaćeni i smisao i sadržajno povezani sledeći delovi: *Sigurnosna kultura; Kolektivno pregovaranje*

za bolje uvjete života i rada; Uloga i značaj povjerenika radnika za zaštitu na radu; Timski rad; Načela jasne komunikacije; Zakon o zaštiti na radu; Obaveze poslodavca u provođenju zaštite na radu; Odgovornost za štetu na radu i u vezi s radom; Osposobljavanje za rad na siguran način; Odbor za zaštitu na radu; Obaveze i prava radnika; Povjerenik radnika za zaštitu na radu; Povjerenik u radu odbora za zaštitu na radu; Procjena rizika (s uključenom check listom) i Izvadak iz kataloga zakona i propisa.

U stručnom smislu, priručnik može da bude od koristi kako poverenicima radnika za zaštitu na radu tako i članovima sindikata, svim radnicima i poslodavcima i drugim brojnim subjektima koji su neposredno ili posredno u vezi sa delovanjem poverenika radnika zaštite na radu

U uvodnom delu publikacije autori upoznaju čitaoca sa osnovnim načelima i odredbama zakonske regulative iz oblasti zaštite na radu. Polazeći od pitanja „(...) kako u stvarnosti ostvariti uspešno provođenje tog osnovnog ljudskog prava“ autori daju odgovor sa aspekta poverenika radnika za zaštitu na radu. Dalje, u svakom delu Priručnika, a posebno u delovima koji se odnose na „Kolektivno pregovaranje za bolje uvjete života i rada“, „Ulogu i značaj povjerenika radnika za zaštitu na radu“, autori ukazuju na poziciju predstavnika radnika za zaštitu na radu u sistemu zaštite na radu naglašavajući značaj „redovite i dvosmerne komunikacije“, informisanje i uvažavanje mišljenja.

Autori su utemeljili Priručnik na pozitivnim pravnim propisima i relevantnoj praksi. Uložili su veliki trud i pokazali da su vrsni poznavatelji odnosa u sistemu zaštite na radu. Pišu pristupačno, nenametljivo i s merom, naglašavajući značajnosti o mestu i funkcijama poverenika radnika za zaštitu na radu koje nemaju drugi subjekti. „Postavljaju“ ga na pravo mesto kako kada radi samostalno, tako i u timu, što je još karakterističnije i zahtevnije.

Tako složenu i aktuelnu „gradu“ autori su rasporedili da se može koristiti i razumeti od početka do kraja te da bude od praktične koristi onima koji su u prilici da se u odnosima prava sigurnosti i zaštite zdravlja na radu nalaze i „snalaze“. Polazeći od toga da se bez permanentnog učenja i informisanja ne može očekivati uspeh u socijalnom dijalogu, kolektivnom pregovaranju i različitim oblicima radničke participacije, neosporna je vrednost ove publikacije. To se posebno odnosi na zahteve u sigurnosti i zaštiti zdravlja na radu i primeni brojnih propisa u pravu zaštite na radu.

Konvencija MOR-a 135 (1971), Direktiva EU 2002/14/EC i Zakon o radu Republike Hrvatske naglašavaju odnosno izričito određuju da se poverenik bira u skladu s nacionalnim zakonodavstvom. Time je njegova uloga jača, uvažavanje veće i status sigurniji, što je uostalom osnova za radnopravnu zaštitu poverenika. Zakon o radu i Zakon o zaštiti na radu Republike Hrvatske uređuju radnopravnu zaštitu

poverenika u skladu s univerzalnim i regionalnim (heteronomnim) propisima koji su na snazi u ovoj državi.

Poverenik je predstavnik radnika. Pored prava i obaveza koje ima kao i svaki drugi radnik u radnom odnosu, poverenik ima i posebna prava i obaveze, ali i posebnu zaštitu po tom osnovu i svojstvu. Poverenik zaslužuje delotvornu zaštitu od svakog, za njega, štetnog postupka.

Koliku važnost i ulogu poverenika radnika za zaštitu na radu daje zakonodavstvo Republike Hrvatske, svedoči posebna glava VI Zakona o zaštiti na radu „*VI. Poverenik radnika za zaštitu na radu*“ u odredbama člana 70 – 72, koje uređuju: izbor poverenika, prava i obaveze poverenika i zaštitu delovanja.

Odredbe su precizne „prave zakonske“ jer ne ostavljaju dilemu o mestu i ulozi poverenika u zaštiti na radu. To se odnosi na: izbor poverenika koga mogu birati radnici između sebe (a to znači i ne moraju) na način propisan u članu 70. Zakona o zaštiti na radu a „ako je prema pisanim kriterijumima kod poslodavca izabrano više poverenika, oni između sebe biraju svoga koordinatora“ (član 70. st. 4.).

U odredbama člana 71. Zakona o zaštiti na radu Republike Hrvatske utvrđeno je da je poverenik obavezan „štiti interese radnika na području zaštite na radu te pratiti primjenu pravila, mjera, postupaka i aktivnosti zaštite na radu“. U tom smislu prema stavu 2. toga člana „ima pravo“ utvrđeno u 15 (petnaest) tačaka, s tim da se taj „popis“ može proširiti kolektivnim ugovorom i sporazumom sklopljenim između poslodavca i radničkog veća.

Da bi poverenik mogao realizirati određena mu prava i obaveze, u odredbama članka 72. Zakona o zaštiti na

radu propisana je njegova zaštita delovanja, koja se sastoji u obavezama poslodavca da povereniku osigura „uvjete za nesmetano obnašanje dužnosti“; zaštita od otkaza ugovora o radu i pravo na naknadu plaće za najmanje tri sata dnevno...“ U drugim odredbama to je još detaljnije uređeno. Poslodavac čini prekršaj ako ne poštuje odredbe o zaštiti poverenika (članak 95. st. 1. t. 5 u vezi s člankom 72. Zakona o zaštiti na radu).

Poverenik je deo mehanizma u kome direktno i/ili indirektno deluju brojni subjekti: poslodavci, radnici, sindikat(i), radnička veća, ovlaštenici poslodavca, stručnjaci za zaštitu na radu, osobe ovlaštene za obavljanje poslova zaštite na radu, službe za zaštitu na radu, odbori za zaštitu na radu, posebno osetljive grupe radnika, izabrani specijalisti medicine rada, tela nadzora i drugi.

Njegova prava i obaveze su uređene heteronomnim i autonomnim normama u propisima različitog prostornog i vremenskog delovanja. To zahteva od poverenika da bude dobar i uzoran radnik, da poseduje stručne i druge radne sposobnosti, veštine i radne navike, poseban odnos prema radnicima, poslodavcu i njegovim sredstvima, radnoj okolini i celokupnoj delatnosti koju poslodavac obavlja. Polazeći od toga, autori ispravno zaključuju da poverenik mora stalno da uči, usavršava znanja, da prati savremene trendove zaštite na radu, poznaje propise, kontinuirano prati dokumentaciju poslodavca, sarađuje sa svim radnicima, ali i nadležnim inspekcijskim organima i drugim subjektima u sistemu zaštite na radu.

Prof. dr Marinko Učur
Prof. dr Vesna Nikolić